

van Gorssel tot Gibraltar

Een boek bestaande uit twee verhalen in één.

40 jaar ooievaars ringen in de IJsselstreek en de resultaten hiervan vormt het hoofdbestanddeel. Daarna volgt het verhaal over de ontwikkeling van de populatie en de afbouw van het ooievaarsstation in Gorssel.

Een rijk geïllustreerd boek over de trek, het leven op het nest en de succesvolle herintroductie van deze fascinerende soort.

Paperback met een mat gelamineerde kaft
144 pagina's, full color. 17 x 24 cm

Prijs € 17.50

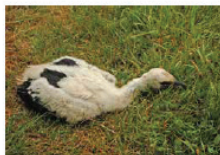
Verzendkosten € 6.-

Je kunt dit boek bestellen door het juiste bedrag over te maken op rekening-nummer NL94 TRIO 0379 4426 55 tnv J. Kuipers / A. Kuipers van Dalen onder vermelding van 'ooievaarsboek' en je naam en adresgegevens.

Voor vragen mail naar: jkuipers01@gmail.com

De opbrengst van dit boek zal gebruikt worden om het verdere ringwerk en onderzoek te bekostigen !

Nadat alles genoteerd is, wordt het jong weer naar het nest teruggebracht, waarna het tweede jong aan de beurt is en hetzelfde ritueel ondergaat. Tijdens dit hele proces van ringen en meten blijven de jongen vrijwel bewegingsloos liggen. Ter bescherming van zichzelf houden zij zich dood en hopen zo dat de vijand geen interesse in ze heeft. Dit gedrag wordt akinese genoemd.

Jonge oievaar in akinese.

Een kwartier na aankomst is alles klaar en wordt de ladder weer opgeruimd, de tas in de auto gelegd en vervolgen de mannen hun weg naar een volgende locatie, slechts een bandenspoor en een klein stofwolkje achterlatend.

Terwijl ze wegrijden, komt de oudervogel terug naar het nest gevlogen. De jongen staan op om haar te begroeten, ze zijn blijklaar al bekomen van de schrik. Moeders inspecteert haar jongen eens goed en ziet dat alles in orde is. Alleen die rare zwarte dingen om de poten had ze nog niet eerder gezien. Wat zijn dat, waarom zitten die daar en wat is het nut ervan?

Op de hierboven gestelde vragen zal de oievaar wel nooit een antwoord weten te geven en dat is natuurlijk niet zo verwonderlijk, het is echt weer zo'n mensendingetje waar de oievaar zelf niet om gevraagd heeft.

Rosaht brengt een jong terug naar het nest in de fruitboom.

Om één van de poten van de jongen zit nu een zwarte kunststof ring met daarop wat letters en cijfers en daar heeft de oievaar zelf in het dagelijkse leven natuurlijk totaal niets aan. Waarom deze vogels dan wel een ring krijgen en wat het uiteindelijk doel hiervan is, wordt hopelijk in de loop van het verhaal duidelijk. Hierbij gaat het dan zeker niet alleen om het bevredigen van de menselijke nieuwsgierigheid, maar ook over het nut voor *Ciconia ciconia*, zoals de oievaar wetenschappelijk genoemd wordt, in het algemeen.

Voorbeeld van de ring zoals die momenteel voor oievaarders wordt gebruikt.

Naast ringwerk behoort ook het plaatsen van nieuwe nesten tot de werkzaamheden.

Vroeger vooral om het aantal broedvogels te laten groeien. Tegemoetkoming alleen nog om oude of verbroken nesten te vervangen.

V.L.N.R.: Hans Blaauw, Wessel Smit, Jacques Blaauw en Rosaht Grooten.

De slaaf wordt gemeten.

En ook de ring van het onderlippen inclusief de naam wordt opgemeten.

14-6-2014. Soms is een paal te gevaarlijk om een ladder tegenaan te zetten, in dit geval hadden de sprekers de paal omgevoerd tot een gatenkaas. Dit nest was dringend aan vervanging toe.

Geluklijk had de eigenaar nog een andere optie om bij het nest te komen zodat 'zijn' jongen toch getringd konden worden.

Terugmeldingen van onze oievaarders

Onze oievaarders stammen natuurlijk ook af van deze stamouders maar we zijn alweer een paar generaties verder en toen onze eerste jongen op trek gingen, was de voorname trekroute al westwaarts. Is dat bij onze oievaarders ook al zo of zijn er toch nog uitzonderingen te bespeuren?

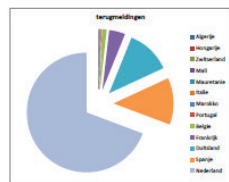
In de onderstaande tabel zijn alle terugmeldingen verdeeld over de betreffende landen.

Kroatië	1
Algerije	1
Hongarije	1
Zwitserland	1
Wag	2
Mauritanië	2
Italië	3
Marokko	7
Portugal	7
Belgie	66
Frankrijk	193
Duitsland	516
Spanje	554
Nederland	3003

4357

Verreweg de meeste meldingen komen uit eigen land en hebben naast de waarnemingen van verzamende vogels in het najaar ook betrekking op allerlei andere situaties als broeden en overwinteren. Dergelijke meldingen komen later nog ter sprake. Ook de vele Duitse waarnemingen verdienen een nader onderzoek en een eigen hoofdstukje. Voor de rest klopt het lijstje met landen toch aardig voor de westelijke trekroute: via België en Frankrijk naar Spanje en dan verder Afrika in.

Twee uitzonderingen vallen natuurlijk meteen op: Kroatië en Hongarije. Beide landen hebben een oievaar gemeld die bij ons gerind werd en beide vogels stammen uit de beginperiode van het oievaarsbuitenstation T. Zand.

Grafiek: Alle terugmeldingen van Lichteek oievaar van 1982 t/m 2021. De top 3 wordt gevormd door Nederland, Spanje en Duitsland.

Vogel 493 werd op 11 juli 1985 gerind en op 6 september 1985 nog door de beheerder van het buitenstation aldaar gemeld. Tien dagen later, op 16 september werd de vogel in Hongarije gevonden.

De uit Kroatië gemelde vogel met nummer 929 werd daar op 1 oktober 1989 gevonden en was op 30 juni 1989 op T. Zand gerind. De enige twee vogels dus uit ons bestand met een sterk oostelijke trekrichting. Toeval of toch nog het richtingsgevoel van hun voorouders in het bloed?

Geruime tijd heb ik deze vraag gelaten voor wat het was, maar uiteindelijk wilde ik toch kijken of er niet iets meer over te vinden was. Na een telefoontje met Annetiekke Enters van STORK stroomde er al snel een hele serie afbeeldingen via WhatsApp binnen. Alleen foto's van bladzijden uit het papieren stamboek van de oievaarders vol met interessante informatie.

Vogel 493 en 929 zijn beide voortgekomen uit het zelfde broedpaartje met de ringnummers 111 en 134. Deze beide vogels behoorden tot de eerste die in 1981 naar Gonsel kwamen en die het jaar daarop de eerste waren met jongen. Vogel 111, een mannetje, werd in 1976 op het Liesveld (oievaarstation in Zuid-Holland) geboren uit paar 039 en 040 en daar met de hand grootgebracht.

Oievaar braakt voedsel uit voor de hongerige jongen. Foto: Maurits Bosgoed.

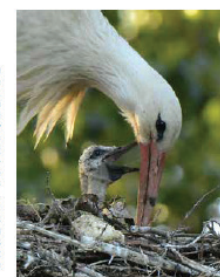
Kleine jongen worden groot

Het is juni en op de meest nesten is het een drukte van belang. Het is een hete zomerse dag, evenals de afgelopen dagen dat waren, en tot op heden verloopt het broedseizoen warm en droog. De jongen zijn inmiddels al behoorlijk groot en zeker wanneer er vier jongen aanwezig zijn, is het dringen gebaard op het nest. Ook op de nesten in het peepelbosje bij Bronsbergen is het een levendige boel en op veel nesten zijn grote jongen te zien die druk bezig zijn de vliegspieren te oefenen. Hierbij komen ze geregeld al een klein stukje los van het nest. Waar deze vogels zich al opmaken om uit te gaan vliegen, is het bij de buren nog lang niet zo ver en gedien de twee kleine kooijs die boven de nestrand uitsteken zijn ze niet een week oud, een enorm verschil met de omringende nesten.

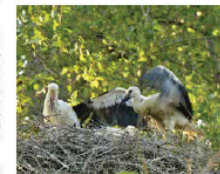
Als nieuwkomers in deze kolonie moesten zij zich eerst een plaatsje veroveren en een nieuw nest gaan bouwen, alvorens ze ook maar aan broeden konden beginnen en dan sta je natuurlijk al 1-0 achter.

Luid geklepper op het nest langs het zandpad kondigt de komst aan van een oudervogel, die behendig tussen de bomen door komt aangevlogen en op het nest landt. De oudervogels begroeten elkaar uitbundig en de drie jongen staan al ongeduldig rondjes te draaien op het nest. Na de begroeting steekt de zoljst gearriveerde vogel de kop naar beneden en de jongen beginnen wild tegen de felrode snavel aan te pikken, de boodschap is duidelijk: 'Wij willen eten!'.

Niet veel later opent de oudervogel de bek en een bril aan wormen, insecten en andere ondefinieerbare zaken valt in de nestkom. Zodra het eten in de nestkom ligt duiken de jongen erop af en proberen ze zoveel mogelijk voedsel te bemachtigen, waarbij er een scala aan slissende en blazende geluiden hoorbaar is. Al snel is al het eten in de nestkom op en keert de rust op het nest terug. Ondertussen is één van de oudervogels alweer vertrokken, op zoek naar nog meer voedsel voor de altijd hongerige jongen.

Zutphen, 20 juni. Een jong van ruim een week oud bedelt bij de oudervogel om voedsel.

Op dezelfde dag als de foto hierboven zijn de jongen op dit nest in de kolonie al druk de vliegbevingen aan het oefenen. Nog maar evenleng en ze vliegen uit.

Een weekend vol festiviteiten

Zondag 3 juni 2007, Eerdse Enkweg in Gerssel.

Vanwege het 25 jarig bestaan van het oievaarsbuitenstation zijn leden van Vogelwerkgroep "De Disselsdreef" al weken druk bezig met het organiseren van verschillende activiteiten om dit heugelijke feit te vieren. Vandaag staat er een open dag op het programma en in alle vroegte wordt er al hard gewerkt om alles in gereedheid te brengen. Een grote tent is opgezet, tafels en stoelen worden uitgekapt en een tafel met broodjes en dranken staat klaar voor de dorstige en hongerige bezoekers. Verderop staan telescopen gericht op de diverse nesten, in de tent is een tentoonstelling met foto's opgebouwd, er zijn verschillende informatie-stands en in de werkschuur staat een oievaarsfilm klaar om vertoond te worden.

De borden met informatie ontrent het oievaarsproject staan klaar.

Bij de oievaarsnesten staan de telescopen gereed om belangstellenden een goede kijk op de nesten te bieden.

Vanaf een uur of tien gaat de poort open en komen de eerste geïnteresseerden binnen. Het oievaarsbuitenstation heeft altijd kunnen rekenen op grote publieke belangstelling en dat is dit keer niet anders. De hele dag door is het een komen en gaan van publiek. Het is gelukkig heerlijk weer en veel bezoekers komen dan ook even een kijkje nemen tijdens hun fietstocht langs de IJssel.

De hele dag door is het een komen en gaan van bezoekers en geïnteresseerden.

Excursies worden begeleid, de oievaarsfilm kan rekenen op doorlopende belangstelling en ook bij de informatiestands en de foto-tentoonstelling is het drukte van belang. Bij de telescopen wordt uitleg gegeven over het leven van de oievaar. Er valt dan ook genoeg te zien! Op alle nesten zitten jongen en de ouders vliegen af en aan om hun kroost van voer te voorzien. Er ontstaat enige commotie onder de toeschouwers wanneer een oievaar terugkomt met een haas in de bek. Een goede uitleg omrent het foerageren van oievaarders en het feit dat deze haas waarschijnlijk gewond of al dood was door maaiwerkzaamheden en daardoor ten prooi viel aan de oievaar, is dan wel nodig.

De bewaakte oievaar met een haasje als prooi.

Door het mooie weer doet de kook en zopie tent goede zaken en tientallen liters limonade en koffie vinden gretig aftrek. Ook de jubileum wijn met speciaal voor deze gelegenheid ontworpen etiket kan op veel belangstelling rekenen. Om alles voor een nog breder publiek bekend te maken, komt ook de pers nog langs en worden er door Omroep Gelderland opnames gemaakt.

De dag vliegt om en rond een uur of vijf is het afgelopen. Bij de ingang is het bezoekersaantal bijgehouden en aan het eind van de dag staat de teller ruim boven de 500 bezoekers! Een zeer geslaagde dag!

Het kruis heeft de stand bijgehouden.

De jubileumwijn staat klaar voor de bezoekers. V.L.N.R.: Gerrie Verhulst, Ada Kraas en Mike Huischer.

Niet veel superleerde Alurplanten. Saskia Reinders neemt afscheid van Kijk.

Het is even wat rustiger bij de kook en zopie stand van Gerard Bruggart.

Heerlijk eten en drinken. In de tent staat de teller bij de bezoekers van informatie.

Excursie langs het nest aan de baan van Eischeide.

Mike Verhulst wordt geïnterviewd door medewerkers van Omroep Gelderland.